בארבעה פרקים העולם נידון בפסח

על התבואה שבעצרת על פירות האילן "בר"ה

כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר

היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם

יובחג נידונין על המים: גמ' הי תבואה

אילימא הא תבואה דקיימא כל הני הרפתקי

דעדו עלה אימת איתדון אלא תבואה

דמזררעא למימרא דחד דינא מתדנא והתניא

תבואה שאירע בה יקרי או אונם קודם הפסח

נידונית לשעבר לאחר הפסח נידונית להבא

אדם שאירע בו קרי או אונס קודם יוה"כ נידון

לשעבר לאחר יוה"כ נידון להבא אמר רבא

ש"מ תרי דיני מתדנא וווי אמר אביי הלכד כי

חזי אינש דמצלח זרעא אפלא ליקדים וליזרע

חרפא דעד דמשי למדייניה קדים סליק מני

מתני' לא ר"מ ולא ר' יהודה ולא ר' יוסי ולא

ר' נתן דתניא יהכל נידונים בר"ה וגזר דין

שלהם נחתם ביוה"כ דברי ר"מ ר' יהודה אומר

הכל נידונין בר"ה וגזר דין שלהם נחתם כל

אחד ואחד בזמנו בפסח על התבואה בעצרת

על פירות האילן בחג נידונין על המים ואדם

נידון בר"ה וגזר דין שלו נחתם ביוה"כ ר' יוםי

אומר אדם נידון בכל יום שנאמר יותפקדנו

לבקרים רבי נתן אומר אדם נידון בכל שעה

שנא' בלרגעים תבחננו וכי תימא לעולם ר'

יהודה היא וכי קתני מתניתין אגזר דין אי הכי

קשיא אדם אמר רבא האי תנא דבי ר'

ישמעאל היא דתנא דבי ר' ישמעאל בארבעה

פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת

על פירות האילן בחג נידונין על המים ואדם

נידון בר"ה וגזר דין שלו נחתם ביוה"כ וכי

קתני מתני' אתחלת דין אמר רב חסדא מ"ם

公1.

ב וטוש"ע א"ח סימו מרסד סעיף א]: פו ג סמג עשין מב טוא"ח סי' מהפו: פו ד סמג שם טוא״ח סי׳ מקפה:

רבינו חננאל

מתני' בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה. פירוש הרפתקי. . וכיוצא בהן שעברו עליה, מתי אתדין. למימר׳ דתבואה חד דינא מיתדנא, י והתניא תבואה שאירע בה קרי או אונס קודם הפסח נידונת לשעבר כול׳. אמר רבא ש״מ תרי דיני מיתדנא. מני מתניתין. ואוקימנא כתנא דבי שמואל דתני בד׳ פרקים העולם נידוז. בפסח . המים. ואדם בראש השנה וגזר דין שלו נחתם ביום . הכפורים, וכי קתני מתני אתחילת דיז. אמר רב אקצירי ומריעי, כל יומא, כר׳ יוסי. דאמר אדם נידוז לעולם כרבנן וכר׳ יצחק . דאמר יפה צעקה לאדם ביז אמ' ונ"א: דאמרו הכל דין הכל נתחתם בראש שנה. דתני בתקיעתא דבי שנוו, ווגר ביין -רב זה היום תחלת מעשיך (כול׳) זכרון ליום ראשון כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב, ועל משפט לאלוה לעקב, ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב איזו לשלום איזו לרעב איזו לשובע ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות. ודלא כר' יוסי דאמר אדם נידון בכל שעה שנאמר [ותפקדנו לבקרים: לרגעים תבחננו. פרנסתו. לרגעים תבחננו, זו אכילתו. תניא ר' יהודה אמר הקב"ה הפסח הוא זמז תבואה. הביאו לפני הלחם בעצרת שהוא זמז פירות האילן, וכן ניסוך המים בחג כדי שיתברכו גשמי שנה. וכז בראש שנה נשנו שב.... אמרו מלכיות מלכותי עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני בטובה, ובמה בשופר. וא״ר אבהו בשופר, וא"ר אבהו בשופר, כדי שתזכו אתם וכדי שאזכור לכם עקידת יצחק, [ו]מעלה עליכם כאלו עקדתם עצמיכם לפני. א"ר יצחק למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין

בפסח על התבואה. נפ' מי שמתו (נרכות דף יח:) גבי חסיד שהקניטתו אשתו ערב ר"ה משמע דבר"ה שמע שתי רוחות שמספרין זו את זו ששמעו מאחורי הפרגוד שכל הזורע ברביעה

ראשונה ברד מלקה אותו ושמא בשמים בר"ה היו מזכירים דין הנגזר בפסח אי נמי כר' יהודה דאמר

הכל נידונים בר"ה וגזר דין בפסח על התבואה: שאירע בה קרי. מקרה לשון אולי יקרה (במדבר כג) אי נמי לשון קושי כמו אם תלכו עמי בקרי (ויקרא כו):

במאן מצלינן האידנא אקצירי

ואמריעי כרבי יוםי. וח״ת לרבנן נמי מי לא מצלינן רפאנו וברכת השנים ועוד (ו) רבי יהודה דאמר הכא אדם נידון בר"ה וגזר דין שלו נחתם ביוה"כ הא אמרי בפ"ק דשבת (דף יב:) הנכנס לבקר החולה אומר המקום ירחם עליך ועל חולי עמו ישראל ואומר ר"ת דשלא יחלה ודאי לא מצלינן אלא לר' יוסי אבל שיתרפא מזלינן אליבא דכולי עלמא דמתי יחלו נגזר מתי יתרפאו לא נגזר ואמר בריש הנודר מן המבושל (נדרים דף מט.) אהך דרב יוסף קלירי קלירי ממש מריעי רבנן והשתא מללינן אקלירי שיתרפאו (ח) ואמריעי היינו רבנן שלא יחלו (ש) ומה שמתפללין ברכת השנים היינו כדלקמן בפרקין (דף יו:) שאם פסקו גשמים מועטין שיורידם המקום בזמנן ועוד י"ל דתפלה דרבים שאני דגור דינם נקרע כדלקמן (שם) וההיא דשבת דר' יהודה נמי יש לישב כהאי גוונא דדמיא לרבים דהוה מללי בהדיה על כל חולים:

בשופר של איל. נפרק ראוהו ב"ד (לקמן דף כו.) תנן דרבי יוסי מכשיר אף בשל פרה אבל קיימא לן כרבי יהודה דתוקעין בשל אילים כפופים כדפסקינן התם בגמרא (דף מ:):

ותוהעים

דר' יוםי כדקאמר מעמיה ותפקדנו לבקרים אנן הכי קאמרינן מ"ט לא אמר כר' נתן בחינה עיוני בעלמא היא פקידה נמי עיוני בעלמא היא אלא א"ר חסדא מעמיה דר' יוסי מהכא ילעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו וא״ר חסדא סמלך וצבור מלך נכנם תחלה לדין שנאמר לעשות משפט עבדו 🏵 ומשפט עמו ישראל מ"ט איבעית אימא לאו אורח ארעא למיתב מלכא אבראי ואיבעית אימא מקמי דליפוש חרון אף א"ר יוסף יכמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי כמאן כר' יוסי ואיבעית אימא לעולם כרבנן וכדר' יצחק דא"ר יצחק ייפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין תניא א"ר יהודה משום ר"ע י⁰מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח מפני שהפסח זמן תבואה הוא אמר הקב"ה הביאו לפני עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי

שיתברכו לכם פירות האילן ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג 🌣 אמר הקדוש ברוך הוא נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה יואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני למובה ובמה בשופר אמר רבי אבהו ילמה תוקעין בשופר של איל אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני 🤊 (ואמר) רבי יצחק 🌣 למה תוקעין בר״ה למה תוקעין רחמנא אמר תקעו אלא למה מריעין מריעין רחמנא אמר זכרון תרועה יאלא למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין

בותבי' בארבעה פרקים. בשנה העולם נידון כו': רבני מרון. מפרש בגמ' [יח.]: שנאמר היולר יחד לכם וגו'. בגמ' [שם] מפרש ליה: גב" אילימא הא מבואה דקיימא. השתא במחובר ומוכנת לקצור: הרפחקי. מקרות: דעדו עלה. שעברו עליה: דמודרעה. שעתיד

לזרוע במרחשון הבח: דחד דינח. פעם אחת: קרי. כגון ברד או שדפון (נ): נידונים לשעבר. קודם שנזרעה דהיינו פסח של אשתקד: נידונת להבח. בפסח שחחר זריעתה: נידון לשעבר. ביוה"כ של אשתקד נגזר עליו: להבח. ביוה"כ שעבר עכשיו בקרוב. וכן לשון משנה במסכת נדרים (דף ס.) קונס יין שאיני טועס חדש זה אסור בכל החדש כולו ור״ח להבא הוא ר"ח שעבר עתה בקרוב. ומשום דקרי לההוא אשתקד שעבר קרי להאי דלקמיה להבא: (ד) **פרי** דיני מיסדנה. קודם זריעתה וסמוך לקציר: כי חזי חיניש דמצלח זרעה אפלא. חטה וכוסמת שנזרעין במרחשון שאין ממהרין להתבשל: ליקדים וליזרע חרפח. השעורה ממהרת להתבשל וזורעים אותה בשבט ואדר דכיון דאפלא מצלח שמע מינה לטובה נידון בפסח שעבר לפיכך ימהר לזרוע (ס) בזריעה דעד דמטי למידייניה. שניה: בפסח הבא: קדים סליק. וגדל קלת ואינו ממהר שוב להתקלקל: ולי התני מתניתין. ארבעה פרקים אנור דין (וו: קשיא אדם. דתני מתני׳ בר"ה ורבי יהודה ביוה"כ אמר: וכי קסני מסניחין. ארבעה פרקים: אסחילת דין. אבל אגזרש דין דאדם ביוה"כ: אנן הכי קאמרינן. הכי קשיא לן: כרבי נתן מ"ט לא אמר. משום דקסבר בחינה אין זה דין אלא בודק במעשיו הלכך בדידיה נמי מיקשי לך פקידה עיוני בעלמא הוא: אקלירי ואמריעי. מפרש במסכת נדרים (דף מט:) קלירי חולים מריעי מ״ח שהן תשושי כח: כר' יוםי. דאמר אדם נידון בכל יום ויתפלל שידונו אותו לזכות ולא יקנסוהו מיתה דאי כרבנן דאמרי אין נידון אלא בר״ה הרי כבר נקנסה עליו: שהפסח זמן תבוחה הוח. זמן שהתבואה נידונת בו: שתי הלחם. ירצו על פירות החילן שהן מתירין להביא בכורים שאין מביאין בכורים קודם לעלרת דכתיב (שמות לד) בכורי קליר חטים. ואני שמעתי דרבי יהודה לטעמיה דהא אזלא כמאן דאמר בסנהדרין (דף ע:) עץ שאכל היתה: אדם הראשון חטה כדי

יו) (שענית ב) תגינה נח:, ב) תענית ב., ג) [קרי בידי שמים כמו מקרה לילה אונס בידי אדם ערוך ערך קרין, ד) [מוס' פ"א הי"ב], ס) לעיל ח: ע"ו ב:, ו) נדרים מט. וושם איתא ו) מנים מע. נושם חימו רבא], ז) [לקמן יח.], **ח**) [מוס' פ"א הי"א ומוספ' סוכה ספ"ג], ע) [גי' רי"ף ורא"ש מפני שהתג זמו גשמי שנה הוא שהחג זמן גשני שנים היה. אמר וכו'], י) לקמן לד:, ל) [נ"ל אמר], ל) עי' רי"ף ורא"ש שהיו לפניהם ורא"ש שהיו לפניהם גרסאות אחרות, מ) בע"י: גזר, () [ר' יהודה כך ראוי להיות],

תורה אור השלם 1. הַיֹּצֵר יַחַד לְבָּם הַמֵּבִין אל כל מעשיהם:

ַנְתְּפְקְדֶנוּ לְבְקָרִים תהלים לג טו וַתִּפְקְדָנוּ לִבְקָרִים לְרְגַעִים תְבְּחָנֵנוּ:

התחננתי לפני יי קרבים אל יי אלהינו יומם וְלָיִלָה לַעֲשׁוֹת מִשְׁפַּט ומשפט ַיְבֶּט בָּנּוּ יִשְׂרָאֵל דְבָר יוֹם בִּיוֹמוֹ: מלכים א ח נט

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מתדנה שתא המר: (ב) שם עבדו והדר ומשפט: (ג) רש"י ד"ה הס"ד: (ד) ד"ה להבא כו" להבא הס"ד ואח"כ מה"ד ומתרץ רבא ש"מ תרי דיני מיתדנל שתא אמתני' קאי קודס זריעתה: (ה) ד"ה ליקדים יכו׳ ימהר לזרוע ברביעה זכו ימה לא פתיע בו ביצור שניה הס"ד: (1) ד"ה קדים וכו' להתקלקל הס"ד ואח"כ מה"ד וכי קתני וכו' דין הוא סוף דין הס"ל: (1) תום' ד"ה כמאן וכו" יהודה: (ק) בא"ד מללינו אקלירי שיתרפאו. נ"ב פי לדברי הכל: (ע) בא"ד שלא יחלו. נ"ב פי׳ לר׳ יוסי:

מוסף רש"י

. מלך וצבור. כשהקנ״ לו לומס (לעיל ח:). מלד נכנם תחלה. לפני הקב" לדין (ע"ז ב:). משפט עבדו. שלמה המלך (שם). מקמי דליפוש חרון אף. של הקנ"ה מפני פשעי לבור, שמח חס ושלום יפרע מן המלך כל סורחנו מפני החרון (שם). כמאן מצלינן. רופה חולי שתעלה תפלחכם בתרועה